

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 130528/23.5.1989

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΘ/ΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ι

Αθήνα 23.5.1989
Αρ. Πρωτ. 130528

Ταχ. Δ/ση : Πειραιώς 40
Πληροφορίες : Στ. Πισιμίση
Τηλέφωνο : 5226520

ΠΡΟΣ : Όπως ο Πίνακας διανομής

ΘΕΜΑ : Ανακοίνωση δημοσίευσης του ΠΔ 225/1989 «Υγιεινή και Ασφάλεια στα Υπόγεια Τεχνικά Έργα»

Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 106/Α/2.5.89) το με αριθμό 225 Π.Δ/γμα για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων στα υπόγεια τεχνικά έργα.

Το διάταγμα αυτό εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του Ν.1568/1985 «Υγιεινή και Ασφάλεια των εργαζομένων» και σύμφωνα με την πρόβλεψη του άρθρου 36 για καθορισμό των μέτρων υγιεινής ασφάλειας και προστασίας της υγείας των εργαζομένων κατά ειδικές εργασίες και είδη εργασιών.

Η ανάγκη συμπλήρωσης της νομοθεσίας με το υπόψη Π.Δ/γμα ήταν επιτακτική γιατί η υπάρχουσα νομοθεσία για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων δεν κάλυπτε επαρκώς τον ιδιάζοντα τομέα των υπόγειων τεχνικών έργων, όπου και ειδικές δραστηριότητες αναπτύσσονται και ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας παρουσιάζονται. Εξάλλου στην Ελλάδα όλο και περισσότερα τέτοια έργα εκτελούνται ή προβλέπεται να εκτελεστούν, όπως σήραγγες για κυκλοφορία οχημάτων, σήραγγες εκτροπής στα υδροηλεκτρικά έργα, μετρό Αθήνας κ.λ.π.

Η χρήση του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών εργασιών, που μέχρι τώρα γινόταν συνήθως από τις επιχειρήσεις και τις Επιθεωρήσεις Εργασίας, δεν κάλυπτε το κενό, λόγω σημαντικών διαφορών στο είδος των εργασιών, στις χρησιμοποιούμενες μεθόδους, στη διάρκεια λειτουργίας, στην πρόοδο των εργασιών, στους σκοπούς κλπ. μεταξύ ενός μεταλλευτικού ή λατομικού έργου και ενός υπόγειου τεχνικού έργου. Έτσι, η λήψη μέτρων για την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων στα υπόγεια τεχνικά έργα ήταν ελλιπής και το έργο των Επιθεωρητών Εργασίας δύσκολο και πολλές φορές αναποτελεσματικό.

Το Π.Δ/γμα 225/1989 δεν αποβλέπει μόνο στην κάλυψη του νομοθετικού κενού που υπήρχε με συμβατικές μόνο διατάξεις αλλά καθιερώνει ένα σύγχρονο πρωτοποριακό και νομοθετικό πλέγμα όχι μόνο για βελτίωση των συνθηκών εργασίας αλλά για ουσιαστική αναβάθμιση του εργασιακού περιβάλλοντος.

Το υπόψη Πρ.Δ/γμα βασίστηκε σε πρόταση κανονισμού του ΤΕΕ και έχει λάβει υπόψη του τις προτάσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ και των φορέων που εκπροσωπούνται σα ΣΥΑΕ.

Όπως φαίνεται και στο πεδίο εφαρμογής (άρθρο 1), οι διατάξεις του διατάγματος αυτού εφαρμόζονται παράλληλα με τις διατάξεις των ήδη ισχυόντων νομοθετημάτων για την υγιεινή και την ασφάλεια στα οικοδομικά και άλλα τεχνικά έργα. Αφορούν κάθε εργασία κατασκευής, επισκευής, προσθήκης, μετατροπής, συντήρησης και εξοπλισμού των τεχνικών έργων που είτε βρίσκονται εξ ολοκλήρου κάτω από την επιφάνεια της γης, είτε αποτελούν υπόγεια τμήματα οικοδομικών ή άλλων έργων, που όμως βρίσκονται σε στάθμη χαμηλότερη των 6.0 μέτρων κάτω από την επιφάνεια της γης.

Το διάταγμα απαρτίζεται από 10 κεφάλαια, τα οποία αναλυτικά έχουν ως εξής :

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' Γενικές υποχρεώσεις

Αναφέρονται αναλυτικά οι υποχρεώσεις που έχουν οι παράγοντες του έργου, δηλαδή ο κύριος, ο εργολάβος και οι υπεργολάβοι, καθώς και οι εργαζόμενοι. Στις υποχρεώσεις των παραγόντων του έργου περιλαμβάνονται κατά περίπτωση, πέραν των σχετικών με την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος αυτού και του Ν.1563/85 για απασχόληση τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας και η υποχρέωση για σύνταξη μελέτης μέτρων υγιεινής και ασφάλειας, καθώς και επί μέρους σχεδίων υγιεινής και ασφάλειας και επί πλέον η σύγκληση μηνιαίων συντονιστικών συσκέψεων, όπου συμμετέχουν όλοι οι παράγοντες του έργου, ο τεχνικός ασφάλειας, ο γιατρός εργασίας, τα μέλη των ΕΥΑΕ και κατά περίπτωση και ο τεχνικός επιθεωρητής εργασίας.

Αναφέρονται επίσης διεξοδικά οι υποχρεώσεις των εργαζομένων που αρχίζουν από την υποχρέωση τήρησης των σχετικών διατάξεων και φθάνουν μέχρι την υποχρέωση παρακολούθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων για θέματα υγιεινής και Ασφάλειας της εργασίας.

ΚΕΦ. Β'

Το Κεφάλαιο Β' περιλαμβάνει γενικά μέτρα ασφάλειας και υγιεινής καθορίζονται και διαστασιολογούνται οι διάδρομοι κυκλοφορίας οχημάτων και πεζών, η ασφαλής προσπέλαση σε υπόγειους χώρους εργασίας, οι οδοί και οι έξοδοι κινδύνου, τα μέτρα προστασίας για την αποφυγή της σύνθλιψης εργαζομένων από οχήματα και μηχανήματα, τα μέτρα προστασίας από κινδύνους πτώσης ή πτώσεις αντικειμένων και διάφορες άλλες γενικές προστατευτικές διατάξεις, παράλληλα με τη ρητή υπόμνηση της σηματοδότησης των χώρων εργασίας σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το Π.Δ/γμα 422/1979 (ΦΕΚ 123/Α/1979) «για τη σηματοδότηση των χώρων εργασίας» ή και άλλες ειδικές διατάξεις.

ΚΕΦ. Γ'

Το Κεφ. αυτό περιέχει ειδικά μέτρα ασφάλειας για εργασίες διάτρησης (περιοχές, μηχανήματα, χειριστές) για τη χρήση εκρηκτικών υλών, για τη φόρτωση, μεταφορά και αποκομιδή υλικών ενώ επίσης προβλέπονται όλες οι απαραίτητες απαιτήσεις και προϋποθέσεις για εργασίες σε φρεάτια.

ΚΕΦ. Δ'

Το Κεφ. Δ' περιέχει τις σχετικές διατάξεις για τον αερισμό των υπογείων χώρων εργασίας με καθορισμό της οριακής τιμής (περιεκτικότητα του αέρα σε οξυγόνο) σ' όλους τους υπόψη χώρους εργασίας καθώς επίσης και διατάξεις για τη λειτουργία και τον έλεγχο του συστήματος αερισμού στους υπόγειους χώρους.

ΚΕΦ. Ε'

Το Κεφ. Ε' περιλαμβάνει διατάξεις για τον φωτισμό, θόρυβο, ηλεκτρισμό και για προστασία των εργαζομένων από σκόνες και αέρια.

Πρέπει να σημειωθεί ότι με το Π.Δ/γμα αυτό καθορίζονται οι τιμές εντάσεως φωτισμού στους διάφορους χώρους όπου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του, οι οριακές τιμές για την έκθεση των εργαζομένων στο θόρυβο, προβλέπονται τα απαραίτητα μέτρα ασφάλειας για την ύπαρξη και λειτουργία των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων καθώς επίσης και τα κατάλληλα προληπτικά ή επανορθωτικά μέτρα για την κατά το δυνατό αποτροπή της διάχυσης στον αέρα των εργασιακών χώρων κάθε είδος σκόνης ή επικινδύνων αερίων και τοξικών υγρών σε σταγονίδια που παράγονται ή εκλύονται κατά την πρόοδο των έργων, ή αιωρούνται στον αέρα που εισάγεται από το σύστημα αερισμού.

ΚΕΦ. ΣΤ'

Το Κεφ. ΣΤ' αντιμετωπίζει το θέμα της πυροπροστασίας παράλληλα και με τις διατάξεις που έχουν τεθεί και εξετάζονται από κοινού με την πυροσβεστική υπηρεσία.

ΚΕΦ. Ζ'

Το Κεφ. Ζ' περιέχει διατάξεις για τα ατομικά μέσα προστασίας περιλαμβάνει γενικές και ειδικές προβλέψεις, ανάλογα με το περιβάλλον εργασίας μέσα στο οποίο βρίσκονται οι εργαζόμενοι και τονίζεται ότι απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση των κατάλληλων ατομικών μέσων προστασίας είναι το ότι οι εργαζόμενοι δεν είναι δυνατόν να προστατευθούν από τον επαγγελματικό κίνδυνο με άλλα μέσα.

ΚΕΦ. Η'

Το Κεφ. Η' αναφέρεται στην οργάνωση για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού θεσμοθετούν πρωτοποριακές ρυθμίσεις.

Η Μελέτη Μέτρων Υγιεινής και Ασφάλειας (ΜΜΥΑ) αποτελεί νέο θεσμό όπου, εκτός των άλλων, περιλαμβάνεται ανάλυση της πορείας κατασκευής των μεθόδων εργασίας κατά φάση, των μεθόδων αντιστηρίξεων και υποστήλωσης, η χάραξη διαδρόμων κυκλοφορίας και τρόπου προσπέλασης, ο καθορισμός οδών διαφυγής ή διευθέτηση των χώρων υγιεινής, εστίασης και Α' Βοηθειών, μελέτη φωτισμού, αερισμού, χωροθέτηση των αποθηκών ευφλέκτων και εκρηκτικών υλών καθώς και σχέδιο υγιεινής και ασφάλειας που εκπονείται από κάθε επί μέρους εργολαβίες που θα περιέχονται σαφή μέτρα για την ανατροπή των κινδύνων.

Και η ΜΜΥΑ και το Σχέδιο Υγιεινής και Ασφάλειας ΣΥΑ που προβλέπεται, θα εξετάζονται συνεχώς ως προς την επάρκειά τους και το συντονισμό τους.

ΚΕΦ. Θ'

Το Κεφ. Θ' περιλαμβάνει τα μέτρα για την υγιεινή και εστίαση και τα απαραίτητα μέσα για την παροχή Α' Βοηθειών με ειδική πρόβλεψη για έργα που εκτελούνται μακριά από πόλεις.

ΚΕΦ.Ι'

Στο Κεφ. Ι' περιλαμβάνονται οι τελικές διατάξεις αναφορικά με τα όργανα ελέγχου που είναι αποκλειστικά οι επιθεωρητές εργασίας του Υπ. Εργασίας και τον χρόνο ισχύος του Δ/τος που καθορίζεται σε 6 μήνες από τη Δημοσίευσή του.

Γίνεται λοιπόν φανερό ότι μεταξύ των συγκεκριμένων μέτρων που κρίθηκαν απαραίτητα για τον ευαίσθητο χώρο των υπογείων Έργων ρυθμίζονται αποφασιστικά με το διάταγμα αυτό και τα θέματα των υποχρεώσεων και ευθυνών μεταξύ των παραγόντων του έργου (εργολάβος, υπεργολάβος, κύριος του έργου) σε συνδυασμό με τους θεσμούς που τέθηκαν από το Ν.1568/1985. Ακόμα γίνεται πρόβλεψη για μηνιαίες συσκέψεις συντονιστικού χαρακτήρα όπου συμμετέχουν ο γενικός εργολάβος ή υπεργολάβος, τα μέλη των ΕΥΔΕ, ο ΕΕΑ και ΓΕ.

Στις παραπάνω συσκέψεις εξετάζονται όλα τα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια ανάλογα και με την εξέλιξη που παρουσιάζουν κατά την πρόοδο του έργου.

Στις συσκέψεις αυτές ειδοποιείται και ο τεχνικός Επιθεωρητής εργασίας ο οποίος δύναται κατά την κρίση του να παρίσταται.

Με τη ρητή αναγραφή των υποχρεώσεων ενός εκάστου των παραγόντων του έργου αποφεύγεται η σύγχυση ή αοριστία για το ποιός είναι υπεύθυνος για κάθε συγκεκριμένη φάση ή τομέα του έργου, γεγονός που στο παρελθόν ήταν η αιτία πολλών επικινδύνων καταστάσεων ή ατυχημάτων.

Η Μελέτη Μέτρων Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΜΜΥΑ) μέσα στα πλαίσια της οργάνωσης για πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου υποχρεώνει τον κύριο του έργου να ζητήσει από τον εργολάβο μια πρόβλεψη των γενικών κινδύνων αλλά και των κινδύνων κατά φάση εκτέλεσης του έργου καθώς και τα απαιτούμενα μέτρα για την αποτροπή τους.

Αντίστοιχη πρόβλεψης (το ΣΥΑ) έχει υποχρέωση να κάνει και κάθε επί μέρους εργολάβος για το τμήμα του τεχνικού έργου που έχει αναλάβει να εκτελέσει με αντίστοιχο περιεχόμενο.

Μια ακόμα πρωτοποριακή διάταξη είναι εκείνη που προβλέπει την αντιμετώπιση καταστάσεων ανάγκης για την αντιμετώπιση ατυχημάτων ή άλλων εκτάκτων γεγονότων που χρήζουν άμεση βοήθεια, ενώ ο γιατρός εργασίας με τις εξετάσεις που θα υποβάλλει κάθε εργαζόμενο θα συμβάλλει στην σωστή και αποδοτική απασχόλησή του στην κατάλληλη θέση μέσα στο έργο όπου προορίζεται να απασχοληθεί.

Ας σημειωθεί ότι για τους παραβάτες των διατάξεων του υπόψη Π.Δ/τος ισχύουν οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις του Π.1568/1985 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων», αφού και το Δ/γμα αυτό εκδίδεται και εξουσιοδότηση του νόμου 1568/1985 ενώ η ισχύς του θα αρχίσει μετά την 2 Νοεμβρίου 1989.

Στην προσπάθεια όλων μας για μια ουσιαστική συμβολή στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, παρακαλούμε για την μελέτη του κειμένου και την επιμέλεια ενημέρωσης και εφαρμογής των διατάξεών του, είμαστε δε στη διάθεσή σας για κάθε επεξήγηση ή σχετική πληροφορία.

Μ.Ε.Υ.
Η Δ/τρια
ΑΡΕΤΗ ΚΑΦΕΤΖΟΠΟΥΛΟΥ